

Sygn. akt VIII *Pa 132/18*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka (spr.)
Sędziowie:	SSO Grażyna Łazowska SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa W. F. (F.)

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w K.

przy udziale interwenienta ubocznego Spółki (...) Spółki Akcyjnej
w B.

o podwyższenie renty wyrównawczej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 8 maja 2018 r. **sygn. akt** IV P 465/16

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSR del. Magdalena Kimel (-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. VIII Pa 132/18

UZASADNIENIE

Powód W. F. domagał się od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwoty 20400 zł tytułem wyrównania renty wyrównawczej za 2013r., 2014r. i 2015r. wraz z należnymi odsetkami z tytułu zwłoki. W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że był pracownikiem pozwanej oraz że w dniu 07 marca 1990r. uległ wypadkowi przy pracy. Podał, że od 2009 roku otrzymywał rentę wyrównawczą na podstawie ugód pozasądowych, ale jego zdaniem wartość otrzymywanej renty została zaniżona, co najmniej o 500 zł miesięcznie. Według powoda kwota renty wyrównawczej jest zaniżona gdyż nie uwzględnia należnego deputatu w wynagrodzeniu za 2015r., przez co należne świadczenie uległo zmniejszeniu o 2400 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniosła o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz o zawiadomienie (...) S.A. w K. o toczącym się sporze i wezwanie jej do wzięcia udziału w sprawie..

Podawa, że w oparciu o decyzje Zakładowej Komisji ds. Rent Wyrównawczych, z powodem zawierane były corocznie aneksy do ugody, na podstawie których wypłacana była renta wyrównawcza stanowiąca różnicę pomiędzy wysokością potencjalnej emerytury górniczej, do której nabyłby uprawnienia gdyby nadal pracował, a faktycznymi dochodami netto – tj. świadczeniami wypłacanymi przez ZUS. W dniu 1 czerwca 2007 roku powód nabył prawo do potencjalnej emerytury, której wysokość ustalono w oparciu o zarobki pracowników porównawczych. Odnosząc się do kwestii niewliczenia deputatu wyjaśniła, że z dniem 01 stycznia 2015r. prawo do bezpłatnego węgla przysługujące dotychczas emerytom i rencistom zostało zlikwidowane. Końcowo podniosła zarzut przedawnienia żądania zapłaty wyrównania renty za okres wcześniejszy niż czerwiec 2013r., gdyż roszczenia o świadczenia okresowe przedawniają się z upływem 3 lat.

W trakcie procesu powód zrzekł się roszczenia w zakresie kwoty 2400 zł z tytułu bezpłatnego węgla. Na rozprawie w dniu 24 stycznia 2017r. powód cofnął powództwo w zakresie żądania zasądzenia renty wyrównawczej za okres od dnia 01 stycznia 2013r. do dnia 31 maja 2013r. zrzekając się w tym zakresie roszczenia.

Na rozprawie w dniu 08 maja 2018r. powód wskazał, że domaga się zasądzenia renty wyrównawczej od dnia 01 stycznia 2015r. w pozostałym zakresie cofa powództwo i zrzeka się roszczenia.

W piśmie z dnia 20 października 2016r. z interwencją uboczną do sprawy przystąpiła (...) S.A. w K..

W dniu 8 maja 2018 roku w Sądzie Rejonowym w Z. zapadł wyrok po ustaleniu następującego stanu faktycznego

Powód W. F. urodził się dnia (...), zatrudniony był w Kopalni (...) w Z. od dnia 06 lipca 1984r. do dnia 16 sierpnia 1990r. Pracował w pełnym wymiarze etatu kolejno na stanowiskach: górnik pod ziemią, górnik operator pod ziemią, kombajnista pod ziemią, górnik kombajnista pod ziemią. W dniu 07 marca 1990r. uległ wypadkowi przy pracy, w wyniku którego doznał urazu kręgosłupa. Decyzją z dnia 28 sierpnia 1990r. powód otrzymał rentę inwalidzką III grupy z ogólnego stanu zdrowia.

Od dnia 21 lutego 2001 roku powód jest uprawniony do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 07 marca 1990r. Powód zawarł z pozwaną ugodę pozasądową na podstawie której otrzymuje rentę wyrównawczą. W spornym okresie otrzymywał rentę w wysokości różnicy pomiędzy emeryturą, do której nabyłby uprawnienia gdyby nadal pracował, a faktycznymi dochodami netto.. Wyliczenia renty pozwana dokonywała w oparciu o zarobki pracowników porównawczych A. K., J. D., P. B., J. W. i M. K. (1), a od dnia 01 marca 2007r. renta wyrównawcza przeliczana była do potencjalnej emerytury obliczonej według zarobków J. W. i M. K. (1). W okresie objętym żądaniem pozwu to jest w styczniu i lutym 2015r. powód otrzymał po 1085,14 zł miesięcznie. Od marca do grudnia 2015r. otrzymywał po 1107,56 zł miesięcznie.

P. B. urodził się (...) i zatrudniony był w KWK (...) w R. w okresie od 18 czerwca 1984r. do 28 października 2009r. na stanowiskach: młodszego górnika pod ziemią, górnika pod ziemią, górnika – operatora pod ziemią, górnika – kombajnisty pod ziemią, w pełnym wymiarze etatu.

A. K. urodził się (...) zatrudniony był w KWK (...) w R. w okresie od 02 maja 1984r. do 22 sierpnia 2003r. na stanowiskach: pracownika niewykwalifikowanego pod ziemią, górnika pod ziemią, górnika – operatora pod ziemią, górnika – kombajnisty pod ziemią, w pełnym wymiarze etatu.

J. D. urodził się (...) zatrudniony był w KWK (...) w R. w okresie od 05 czerwca 1984r. do dnia 22 czerwca 2012r. na stanowiskach: robotnika niewykwalifikowanego pod ziemią, górnika pod ziemią, cieśli górniczego, górnika operatora od ziemią, górnika kombajnisty pod ziemią, w pełnym wymiarze etatu.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent Sąd ustalił, że w okresie od dnia 01 stycznia 2015r. do dnia 31 maja 2017r. powód nie ponosił szkody w znaczeniu majątkowym. Otrzymuje rentę wyrównawczą w wysokości przewyższającej szkodę.

Sąd oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu rent uznając, że wniosek ten zmierza do przedłużenia postępowania w sprawie a okoliczności, których dotyczy zdaniem Sądu w świetle wcześniej sporządzonych opinii nie budzą wątpliwości i pozwalają poczynić ustalenia niezbędne do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Podkreślić należy, że w opinii uzupełniającej biegły liczył okres pracy w oparciu o akta rentowe powoda i znajdujące się tam świadectwa pracy. Co do zarzutów dotyczących pracowników porównawczych uznać należy za chybione gdyż Sąd wybrał pracowników wskazanych przez powoda w piśmie z dnia 19 października 2016r. to jest: J. D. i P.. B.. A. K.. Odnosząc się do zarzutu sfalszowania ewidencji wskazać należy, że powód nie wskazał żadnych dowodów potwierdzających tę okoliczność. Dodatkowo biegły nie mógł przyjąć podstawy wymiaru emerytury powoda, gdyż musiał bazować na podstawie wymiaru pracowników porównawczych.

Zdaniem Sądu I instancji roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż renta wyrównawcza wypłacana powodowi przez stronę pozwaną w całości pokrywa jego szkodę, jaką poniósł w swoich dochodach w związku z wypadkiem przy pracy.

W rozpoznawanej sprawie powód wystąpił o podwyższenie renty wyrównawczej, zatem należało w pierwszej kolejności zbadać, czy spełnione zostały przesłanki z art. 907 § 2 k.c. Zmiana stosunków w rozumieniu tego przepisu musi nastąpić po wydaniu wyroku ustalającego prawo do renty lub też po zawarciu ugody w tej sprawie. Sąd przytoczył treść uchwały składu 7 sędziów z dnia 18 października 1972 roku ((III PZP 25/72), tezy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 06 grudnia 2000 roku (II UKN 125/00). wyroku Sądu Najwyższego z dnia 07 lutego 2012 roku,(sygn. akt I PK 105/11)., i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 marca 1975r.sygn. III PRN 4/76.

Wskazał, że powództwo z art. 907 §2 k.c. nie zostało przewidziane jako środek kwestionowania czy poprawiania poprzedniego wyroku (czy ugody) (...) żądania pozwu od uprzedniego prawomocnego orzeczenia, gdzie już ustalona została "zasada" prawa do renty, w tym również "przyczyna" jej zasądzenia, wyznaczać będzie zakres postępowania dowodowego w ramach aktywności dowodowej obu stron procesu, (tak Sąd Apelacyjny w K. w wyroku z dnia 16 grudnia 2004r. I ACa 1097/04

W rozpoznawanej sprawie zmiana stosunków polegała na nabyciu przez powoda prawa do potencjalnej emerytury, dlatego Sąd w niniejszym postępowaniu zlecił biegłemu wyliczenie szkody poniesionej przez W. F. w związku ze skutkami wypadku przy pracy, jakiego doznał w dniu 7 marca 1990r., jako różnicy pomiędzy potencjalną emeryturą, jaką pozwany (winno być powód) pobierałby gdyby nie wypadek przy pracy, a świadczeniem otrzymywanym z ZUS. Potencjalna emerytura została przez biegłego obliczona na podstawie zarobków pracowników porównawczych J. D., M. K. (2) i P. B. z uwzględnieniem stażu pracy powoda, na podstawie przedłożonych przez niego zaświadczeń i akt rentowych nadesłanych przez ZUS. Sąd uwzględnił również dniówki przodkowe powoda w proporcji do dniówek przepracowanych przez pracowników porównawczych (suma dniówek półtorakrotnych pracowników porównawczych

w latach 1984-1989 wyniosła (...) – średnia (...), powód przepracował w tym okresie 872 dniówek). Powód nie miał zastrzeżeń do takiego ustalenia. Z wyliczeń biegłego wynikało, że nie wystąpiła szkoda gdyż świadczenia wypłacane przez ZUS w zbiegu z rentą wyrównawczą są wyższe niż emerytura, do której pod miałby prawo gdyby nie wypadek. W ocenie Sądu powód nie udowodnił przesłanek z art. 907 §2 k.c. koniecznych do podwyższenia renty w związku z czym powództwo należało oddalić.

W zakresie cofniętego żądania Sąd umorzył postępowanie, a o kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 kpc.

Powód zaskarżył wyrok w pkt 1 i 3 zarzucając :

- naruszenie art. 907 § 2 k.c. poprzez uznanie, że w sprawie po stronie powoda nie nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca dokonanie zmiany wysokości wypłacanego świadczenia rentowego,
- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy polegająca na uznaniu, że powód wystąpił z roszczeniem o podwyższenie renty wyrównawczej, podczas, gdy domagał się zrekompensowania szkody powstałej wskutek błędnego wyliczenia renty wyrównawczej spowodowanej nieprawidłowym doбором pracowników porównawczych za wskazane okresy przeszłe i nieobjęte treścią zawartych ugód,
- sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy polegająca na uznaniu, że powód nie kwestionował doboru pracowników porównawczych;
- naruszenie przepisów art. 217 § 1 i 3 k.p.c. w związku art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych zawartych w piśmie z dnia 6 grudnia 2016 roku oraz w pozwie, a dotyczących ustalenia wysokości emerytów górników kombajnistów oraz wykazania rzeczywistej szkody, jaka powstała po stronie powoda w związku z orzeczeniem u niego częściowej niezdolności do pracy, brakiem możliwości zarobkowania na dotychczasowym stanowisku pracy oraz obniżeniem zarobków w sytuacji, w której dowody te dotyczą okoliczności istotnych w sprawie;
- naruszenie art. 217 § 1 i 3 w związku z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego, a dotyczącej ustalenia wysokości potencjalnej emerytury z wwpw w wysokości 247, 76 %;
- niepełne rozważenie materiału dowodowego poprzez pominięcie zarzutów zawartych w pismach procesowych powoda;
- zaniżenie wwpw do ustalenia wysokości potencjalnej emerytury, pominięcie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego uwzględniającej wwpw w wysokości wyliczonej przez powoda.
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że powód nie wykazał szkody.

W uzasadnieniu apelacji powód wskazał, że Sąd I instancji dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego poprzez pominięcie zgłoszonych przez niego wniosków dowodowych. Ponownie zarzucił nieprawidłowy dobór pracowników porównawczych prowadzący do obniżenia potencjalnego świadczenia emerytalnego. Twierdził, że ustalony okres składkowy został przez biegłego zaniżony o 5 miesięcy, a on sam nigdy nie zaakceptował pracowników porównawczych, których zarobki stanowiły podstawę obliczania potencjalnego wynagrodzenia i emerytury.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Interwient uboczny nie zajął stanowiska.

Sąd II instancji zważył, co następuje:

Na wstępie trzeba zwrócić uwagę, że wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w pozwie wynosiła 20 400 złotych . Została ograniczona do 18000 złotych w toku procesu. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda sprecyzował zakres zaskarżenia wskazując, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 18 000 złotych.

Zarzuty apelacji uznać należy za bezpodstawne, bowiem w znacznej mierze są oparte na błędnych założeniach i stanowią powtórzenie zarzutów podnoszonych w postępowaniu przed Sadem I instancji..

Powód nie wskazuje na czym ma polegać naruszenie przez Sąd I instancji art. 907 § 2 k.c. Sąd I instancji przyjął, że zmiana okoliczności w niniejszej sprawie polega na tym, że powód nabył prawo do potencjalnej emerytury górniczej od dnia 1 czerwca 2007 roku. W związku z tym szkodę powoda stanowi obecnie różnica pomiędzy potencjalną emeryturą górniczą i rentą otrzymywaną z ZUS. Wcześniej, od marca 2001 roku, otrzymywał rentę wyrównawczą obliczoną jako różnicę pomiędzy hipotetycznym wynagrodzeniem, a świadczeniem z ZUS. Zmiana okoliczności polegająca na potencjalnym nabyciu prawa do emerytury górniczej nie uzasadniała podwyższenia wypłacanej w spornym okresie renty wyrównawczej.

Niezrozumiałe jest twierdzenie powoda, że Sąd rozstrzygnął o żądaniu innym od zgłoszonego. Skoro powód domagał się „wyrównania” renty wyrównawczej, to polegać ono miało na jej podwyższeniu. Podstawą zasądzenia świadczeń uzupełniających z tytułu wypadku przy są przepisy k.c.

(art.300 k.p.), a przede wszystkim art. 444 k.c. Powód otrzymuje rentę wyrównawczą, a skoro twierdzi, że jej wysokość jest zaniżona musi wykazać przesłanki z art. 907 § 2 k.c. W takim zakresie Sąd I instancji sprawę rozpoznał. Sąd I instancji przytoczył orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazując na czym polega zmiana stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c. Podkreślił, że w trakcie tego procesu nie można dokonywać zmian ustalonych zasad przyznanej renty.

Powód nie wskazał, że nastąpiła zmiana, która uzasadniałaby zmianę pracowników porównawczych. Sąd za przyzwoleniem strony pozwanej i interwenienta ubocznego obliczył potencjalną emeryturę z uwzględnieniem wyższych , od dotychczas przyjętych zarobków porównawczych przyjmując do wyliczenia zarobki M. K..

Pracownikami porównawczymi do obliczania potencjalnej emerytury winni być pracownicy o podobnych kwalifikacjach , stażu pracy. Sąd I instancji wskazał, że do ustalenia wysokości potencjalnej emerytury przyjęto pracowników , którzy podjęli zatrudnienie w tym samym roku, co powód i zajmowali takie samo stanowisko, co powód w dacie wypadku. Zarobki porównawcze pracowników J. D. i P. B. stanowiły podstawę obliczania należnej renty wyrównawczej przez szereg lat i obecne kwestionowanie przyjętych osób jest niedopuszczalne.

Powód opiera swoje stanowisko błędnych, lub wykluczających się założeniach:

1. Do ustalenia wysokości potencjalnej emerytury należy przyjąć wwpw w wysokości 247, 76%;
2. Wysokość wwpw należy ustalić na podstawie zarobków kombajnistów osiągających najwyższe zarobki (posiadających najwyższe wwpw do ustalenia wysokości emerytury.

Ad.1

Wypłata świadczeń uzupełniających na podstawie art. 444 k.c. (907 k.c.) jest oparta na hipotetycznym założeniu, że poszkodowany nie uległ zdarzeniu powodującemu szkodę, czyli w niniejszej sprawie, przyjmuje się, iż powód nie uległ wypadkowi, ale był pracownikiem pozwanej do dnia nabycia prawa do emerytury. Tym samym nie byłby rencistą .

Ustalenie hipotetycznego prawa do emerytury górniczej i jej wysokości następuje na podstawie stanu prawnego z daty nabycia tego prawa (w niniejszej sprawie z roku 2007) , a nie daty nabycia prawa do renty.

Sposób ustalenia wysokości renty wypadkowej w roku 2001 nie ma znaczenia dla ustalenia prawa do emerytury górniczej. Do ustalenia wysokości hipotetycznej emerytury górniczej należy uwzględnić zarobki poszkodowanego

osiągnięte przed zdarzeniem powodującym szkodę, a za okres późniejszy – zarobki porównawcze. Biegły w ten sposób dokonał ustalenia wwpw (k. strona 4 opinii z dnia 2 grudnia 2017 roku k. 328 a.s.)

Powód otrzymuje rentę wypadkową, do ustalenia wysokości której przyjęto wwpw w wysokości 247,76 %, co nie oznacza, że taki wwpw byłby uwzględniony przy ustalaniu wysokości emerytury. Skoro powód nabyłby prawo do emerytury górniczej od 1 czerwca 2007 roku, to wysokość wwpw musiałaby zostać ustalona z 10 kolejnych lat z okresu od 1987 do 2006, lub z 20 najkorzystniejszych lat (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.) W. w wysokości 247,76% był najkorzystniejszym wskaźnikiem, ale ustalony został na podstawie zarobków z 3 lat (od 1986 do 1988 – k. 655 a.r.), a nie z 10 lat, czy z 20 lat. Średnia wysokość zarobków powoda z lat 1984 – 1990 była znacznie niższa od ustalonej z 3 lat.

Ad. 2

Jako nieprawidłowe należałoby uznać ustalenie wysokości potencjalnej emerytury górniczej w oparciu o „zarobki górnika kombajnisty o najwyższej wysokości emerytury”. Powód nie wykazał, że osiągałby zarobki w takiej wysokości, które uprawniałyby go do ustalenia emerytury w najwyższej wysokości. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego powód w okresie od 1984 roku do 1989 roku miał znacznie mniejszą ilość dniówek półtorakrotnych od pracowników porównawczych (prawie o 1/3 takich dniówek mniej). Nie udowodnił, że sytuacja ta uległaby zmianie w tym zakresie i byłby kombajnistą osiągającym najwyższe zarobki u pozwanej. Przyjęty dobór pracowników porównawczych jest prawidłowy, a co więcej – korzystny dla powoda. Powód nie był wyróżniającym się pracownikiem pozwanej pod względem zarobków, czy dniówek przodkowych

Twierdzenia powoda o nieprawidłowym prowadzeniu dokumentacji zarobkowej w latach 80-tych i 90-tych XX wieku i „sztucznym zaniżaniu zarobków” są gołosłowne.

Faktem jest, że wysokość renty z ubezpieczenia społecznego w zasadzie nie może ulec zmniejszeniu, ale nie można tej zasady „przenosić” na grunt świadczeń wypłacanych na podstawie kodeksu cywilnego. Renta wyrównawcza może ulec obniżeniu po spełnieniu przesłanek z art. 907 § 2 k.c.

Podnoszenie na obecnym etapie postępowania zarzutu obniżenia wysokości renty wyrównawczej w 2011 roku jest bezprzedmiotowe, skoro spór dotyczy wysokości renty od stycznia 2015 roku. Ta sama uwaga dotyczy zarzutu o doborze pracowników W. i K. jako pracowników porównawczych. Sąd zarobków tych pracowników nie wziął pod uwagę przy ustalaniu hipotetycznej emerytury.

Zasadnie Sąd I instancji oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego. Opinia wydana w sprawie zasługuje w pełni na uwzględnienie. Powód twierdzi, że biegły nie zaliczył okresów od 18 lutego 1982 roku do 27 lipca 1982 roku. (k. 274 a.s.). Jest to zarzut błędny, ponieważ, w opinii z dnia 2 grudnia 2017 roku na stronie 3 (k. 317 a.s.) okres ten został uwzględniony.

Pozostałe wnioski dowodowe uznać również należało za nieprzydatne do rozstrzygnięcia sporu.

Sąd I instancji nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów, nie doszło do naruszenia art. 233k.p.c. i 232 k.p.c.

Zaskarżony wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu, a apelacja jako bezpodstawa podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 2 ust. 5 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(-) SSR del. Magdalena Kimel (-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia